

Skidskyttekortet

Utbildningshäfte

**Svenska
Skidskytteförbundet**

Utgivet okt 2019
(version 1.9)

Begreppsförklaring

Fylla på magasin: Magasinen fylls med ammunition.

Ladda: Tomt eller påfyllt magasin stoppas in i vapnet.

Patron ur: Slutstycket öppnas, magasinet plockas ur samt kontroll att inget skott finns i patronläget.

Vapenställ: En anordning där man kan ställa ifrån sig vapen, med pipan pekandes uppåt, exempelvis då man fyller på magasin.

Skjutplats: Benämning på området där skjutning sker (ex bana 16).

Skjutvall: Området där alla skjutplatser finns samt där lagledarna/skidskytteinstruktör får befinna sig.

Måltavlor: Papptavlor eller självmarkerande metalltavlor

Kulfång: Området bakom måltavlorna

Skjutbana: Benämning på hela området där skjutning sker

Säkerhetskontroll: Kontrollera att inga skott finns i magasin eller reservskottshållare. Kontrollera att slutstycket är öppet och att inget skott befinner sig i patronläge. Som en extra åtgärd kan man här använda sig av den röda säkerhetspluggen som man stoppar i patronläget. Därefter får man placera vapnet i vapenfodralet.

Vapenfodral: Ett fodral anpassat för vapnet. Fodralet bör ha ett fönster (15 x 15 cm) så att man genom det kan se att slutstycket är öppet.

Eld upphör: All skjutning skall **omedelbart** avbrytas och patron ur skall genomföras.

Signal från visselpipa: De som skjuter får avsluta sin skjutserie och därefter skall patron ur genomföras. Kan användas vid exempelvis inskjutning, tavelbyte, start och avslut av träning eller andra avbrott.

Aktiv medlem: (relaterat till vapenlagen och föreningsintyget): Medlem som deltar vid skidskytteföreningens/förbundets tävling eller träningsverksamhet för att säkerställa god skjutskicklighet.

Uppsiktsutlåning: Lån av vapen till någon som inte har licens för motsvarande vapen.

Under uppsikt: betyder att skidskytteinstruktör/licensinnehavare ska ha kontroll över låntagaren/vapnet och kunna ingripa om det skulle behövas.

Skidskytteinstruktör: Ledare/tränare som har genomgått SSSF:s utbildning skidskyttekortet samt genomfört någon av SSSF:s ledar-/tränarutbildningar.

Materialförvaltare (Förvarare): Ledare/tränare som utsetts av styrelsen att förvara/handa förenings skidskyttevapen.

Skytteborgen: intygar ett varaktigt intresse för skidskytte samt att god skjutskicklighet uppvisats

Skjutbanechef: Den som är huvudansvarig över verksamheten på skjutvallen

Hur jag bör uppträda!

Etik och moral

Etik och moral är något som diskuteras mycket inom idrotten. Men orden är kanske lite svåra och kräver en lite närmare förklaring.

Ofta används orden tillsammans. Enkelt uttryckt kan man säga att moralen är etiken i praktiken. Det skulle innebära att inom etiken behandlas vad som rent teoretiskt anses vara rätt eller fel. Moralerna visar däremot hur man praktiskt klarar av att följa givna regler.

Ett exempel:

På svenska vägar finns en högsta tillåten hastighet för motorfordon. Trots att alla som har körkort vet detta, är det många som kör fortare och därmed bryter mot reglerna. De visar dålig trafikmoral.

Diskutera:

- Finns det något liknande exempel i skidskytte, där man är överens om de etiska grunderna, men moralen sviktar (reglerna är klara men följs inte)?
- Finns det någon situation du kan komma på då det kan innebära fara att bryta mot reglerna?

Skyttevett

Skrivna och oskrivna regler har nästan alltid en naturlig bakgrund. Ofta innebär det att uppträda så att man inte utsätter sig själv eller andra för fara. Det kan även innebära att vara ärlig i samband med tävlingar och att visa hänsyn både gentemot sina lagkamrater och motståndare, oavsett om man själv har gjort en bra eller dålig insats. Att vara en dålig förlorare eller rent av en dålig vinnare är inget som främjar sporten, utan framkallar ofta dålig stämning och ovänskap.

Det handlar om att använda sig av sunt förnuft när man vistas på skjutbanan. Det kan också handla om att hjälpa till vid olika arrangemang (tävlingar, lotteriförsäljning, städning, ledaruppgifter mm) som klubben har tagit på sig. Att delta i de föreningsaktiviteter som man anmält sig till och att delta vid föreningens träningstillfällen borde vara en självklarhet.

De fyra grundstenarna i skyttevett är:

Säkerhet – Ärlighet – Hänsyn – Disciplin

Säkerhet

Eftersom vi har vapen som våra idrottsredskap måste alltid säkerheten komma i första rummet. Det finns ingen ursäkt att bryta mot gällande säkerhetsbestämmelser. Om man utgår från att alltid förvissa sig om att man genomfört de kontroller som krävs så klarar man sig i de flesta situationer.

Riktningsovningar görs endast på särskild anvisad plats och tänk på att det är bättre att kontrollera patronläget en gång för mycket än en gång för lite.

Ärlighet

Idrotten bygger på att två eller flera personer tävlar mot varandra under förutbestämda regler. Den som presterar bäst, under givna förhållanden, vinner. Om detta ska fungera fullt ut gäller det att alla som deltar verkligen följer de regler som gäller. Att ge sig själv fördelar genom att fuska stämmer inte överens med idrottens intentioner. Följer man inte reglerna blir tävlingen meningslös.

Att inte kunna reglerna är ingen ursäkt för att bryta mot dem. Lär dig därför de vanligaste reglerna och tänk på att det är bättre att fråga om man är osäker, än att låtsas som ingenting.

En seger som tillkommit genom fusk kan knappast vara värd att vinna. Ärlighet är därför en viktig grundsten inte bara inom vår idrott utan inom all idrott.

Hänsyn

I alla idrotter är det viktigt att visa hänsyn till varandra. Detta gäller även i skidskytte. Det kan vara att visa respekt mot sina lagkamrater/motståndare genom att inte vara högljudd och störa när man t.ex. befinner sig i en tävlingssituation. Övuntade ljud och rörelser i närheten av en som skjuter kan vara nog för att koncentrationen hos skytten kan störas.

Tur eller otur är något som alla drabbas av under skjutning. Ena gången sitter skotten precis innanför kanten, och andra gången precis utanför. Det är inte mycket man kan göra åt detta faktum. Däremot ska man veta att det jämnar ut sig i det långa loppet.

Att högljutt skrika ut sin besvikelse, kasta saker eller göra stora gester under skjutning/tävling är inte att visa hänsyn. Sådana reaktioner hjälper inte till att förbättra resultatet utan snarare tvärtom.

Disciplin

Vid all träning i grupp skall minst en skidskytteinstruktör vara utsedd. Det är skidskytteinstruktören som bestämmer när det är tillåtet att skjuta. Det gäller att vara uppmärksam på vilka kommandon som ges och se till att man uppfattar vad som sägs.

Efter skjutning skall säkerhetskontrollen genomföras. Det är på ditt ansvar som licensinnehavare att den genomförs på ett korrekt sätt. Lär dig detta!

Det är skidskytteinstruktören som ansvarar att säkerhetskontrollen genomförs på föreningens vapen. Skidskytteinstruktören skall kontrollera att säkerhetskontrollen är genomförd på samtliga vapen innan de flyttas från skjutvallen.

Diskutera:

- Hur skulle du reagera om du lagt märke till att någon fuskat och sedan vunnit tävlingen?
- Visas det hänsyn i din förening?

Vilka bestämmelser styr?

Vapenlagen

Vapenlagen är samhällets sätt att reglera bruket av vapen. Där fastställs på vilka grunder en person eller organisation får inneha och använda vapen. Som komplement till lagen utfärdar Rikspolisstyrelsen anvisningar om hur detta ska gå till rent praktiskt.

Vid licensansökan tittar polisen på behov, omdöme, laglydnad samt pålitlighet ur ett nykterhetshänseende. Vid brott av något av ovanstående alternativ kan beviljande av licens nekas alternativt tidigare beviljad licens dras in.

Vem får äga ett vapen?

Skidskytteföreningens vapeninnehav

En skidskytteförening kan ansöka om tillstånd att inneha licenspliktiga skjutvapen. Man skall kunna uppge var och hur vapnen skall förvaras och vem som är ansvarig för förvaringen (materialförvaltare). Vid licensansökan för .22 long vapen kan polisen komma att kräva att förvaringsansvariga skall genomgå en prövning (sökning i brottsregistret).

En förutsättning för att få tillstånd att inneha vapen, är att skidskytteföreningen har tillgång till en godkänd skidskytteanläggning. Tillstånd att inneha vapen omfattar även ammunition till aktuellt vapen.

Polisen skall regelbundet kunna kontrollera skidskytteföreningens vapeninnehav och förvaring.

Skidskytteföreningen behöver inte söka licens för skidskytteluftgevären eftersom de är licensfria.

Rekommendation är att skidskytteföreningen bör ha licens på alla licenspliktiga vapen som ungdomar nyttjar fram till dess att de får egen licens.

Enskild skytts vapeninnehav

För att få tillstånd att inneha licenspliktigt vapen och ammunition **krävs normalt att man har fyllt 18 år** och att man är **aktiv medlem i en skidskytteförening** (för att säkerställa god skjutskicklighet) sedan minst sex månader. För att räknas som aktiv medlem ska man regelbundet ha deltagit i föreningens organiserade träning eller tävlingsverksamhet.

I undantagsfall kan en person som fyllt 15 år få tillstånd att inneha vapen för skidskytte. (Detta tillstånd kan behöva sökas om när personen fyllt 18 år). Sökanden skall då visa att hen har ett för sin ålder påfallande och varaktigt intresse för skidskytte och stor skjutskicklighet, dvs skytteborgen. Av intyget skall framgå vilka styrelseledamöter som har deltagit i beslutet och om avvikande mening förekommit. Intyget kan ha formen av ett protokollsutdrag.

Följande intyg skall bifogas ansökan:

- Skytteborgen
- Föreningsintyg
- Yttrade från rektor/skidskyttegymnasiets skidskytteinstruktör
- Intyg från vårdnadshavare

Luftgevär kan vara både licenspliktiga och licensfria. Luftgevären är licensfria upp till en utgångsenergi upp till 10 joule. Ungdomar mellan 15 och 18 år som självständigt skall inneha luftgevär skall oavsett söka licens.

Licens på vapen beviljas aldrig till någon under 15 år.

Diskutera:

- Vilka skäl har samhället att kontrollera och begränsa vapeninnehav?
- Hur fungerar detta i er förening? Vem/vilka har licens på vapnen?

Förvaring av vapen

Skidskytteföreningens vapenförvaring

Förvaringen av .22 long vapen granskas och godkänns av polismyndigheten i samband med att tillstånd att inneha vapen utfärdas.

Grundkravet för förvaring är:

- I valv/kassun eller annat lika säkert utrymme som dessutom skall vara larmat
- Larmklass 3 är kravet.
- Ammunition ska förvaras i utrymme med säkert lås, dock i annan enhet än vapnen (exempelvis ett vapenskåp i kassunen).
- Skidskytteluftgevär skall förvaras i låst utrymme så att ingen obehörig skall komma åt vapnen. Det kan vara ett skåp, förråd eller liknande.
- Uppgift om sammanslutnings vapenförvaring. (blankett)

Grundkravet för förvaring hos materialförvaltare är:

- Materialförvaltare ska ha fyllt 23 år
- Utses av skidskytteföreningens styrelse (protokollfört).
- Ansökt om "Uppgift om sammanslutnings vapenförvaring" hos polisen.
- Förvaringsutrymme som uppfyller säkerhetsstandard 3492
- Max 20 st .22 long skidskyttevapen förvaras i ett säkerhetsskåp. (Detta beräknas utifrån ett poängsystem, tvåhandsvapen = 1 p, enhandsvapen = 2 p, etc. Max 20p) Förvaringsutrymmet behöver inte vara larmat.
- Ammunition får förvaras i samma förvaringsutrymme som vapnen.

Observera att föreningen inte utan vidare kan förvara enskilda skyttars vapen i sitt förvaringsutrymme. Sådan förvaring ska godkännas av polismyndigheten.

Enskild skytts vapenförvaring

Även här gäller kravet på godkänt säkerhetsskåp vid förvaring av .22 long. Huvudregeln är att vapen och ammunition ska förvaras i den egna bostaden. I undantagsfall tillåts förvaring på annan plats t.ex. i föräldrahemmet i samband med studier på annan ort. För att få förvara vapen på annan plats än i egna bostaden ska en ansökan göras till polismyndigheten, (blankett - särskilda förvaringsvillkor). Tänk också på att kontrollera hemförsäkringens skydd då egendom förvaras på annan plats än i den egna bostaden.

Observera att nyckel till vapenskåp skall förvaras så att ingen obehörig kan få tillgång till den.

Skidskytteluftgeväret skall förvaras i låst utrymme.

Förvaring i samband med tävling och resa

Grundregeln är att alltid ha vapnet under uppsikt. Ett .22 vapen som medförs i samband med tävling, där det saknas tillgång till säkerhetsskåp eller motsvarande skall, om det tillfälligtvis lämnas utan tillsyn, delas och den vitala delen tas med. Luftgeväret och .22 vapnets huvuddel skall förvaras väl gömd och under betryggande lås.

Resa med bil

.22 vapnets vitala del tas med om bilen lämnas t.ex. under matrast.

Luftgeväret och .22 vapnets huvuddel skall förvaras väl gömd och under betryggande lås. Bilen bör hållas under ständig uppsikt.

Resa med tåg

Luftgeväret och .22 vapnets huvuddel skall förvaras i låda eller fodral i kupé.

Luftgeväret och .22 vapnets huvuddel ska tas med då kupén lämnas om betryggande bevakning inte kan ordnas. .22 vapnets vitala del skall alltid tas med.

Resa med fartyg

Luftgeväret och .22 vapnets huvuddel förvaras i låst hytt eller i låst fordon på låst fordonsdäck. En för .22 vapnet vital del skall tas med eller förvaras i fartygets reception eller hos fartygsbefäl.

Resa med flyg

Luftgeväret och .22 vapnets huvuddel ska förvaras i fodral eller låda och checkas in som specialbagage. .22 vapnets vitala del skall förvaras i ett annat incheckat baggage.

OBS! Redan vid bokning av resan bör man meddela att man avser medföra vapen. Informera sedan alltid vid incheckningen att det är fråga om vapen. De ger då instruktioner om hur bagaget ska hanteras.

Tänk på att regler och bestämmelser för transport av vapen kan variera beroende på flygbolag och land. Ta reda på vad som gäller i god tid före avresan!

Övernattning på hotell

När vapnet ej hålls under uppsikt bör luftgeväret och .22 vapnets huvuddel vara inlåst. .22 vapnets vital del ska tas med eller låsas in i s.k. hotellsafe eller liknande utrymme.

Skicka med post/bussgods/fraktbolag

.22 vapen får inte skickas komplett i en försändelse utan skall vara delat och nerpackat i skilda försändelser. Försändelser med vapen ska kvitteras.

Vapen på allmän plats

Det är i lag förbjudet att medföra vapen på allmän plats. Transport av vapen får dock ske till och från träning/tävling. Sådan transport ska regelmässigt ske direkt, utan "avstickare" för att uträtta andra ärenden.

Diskutera:

- Hur ska vapenförvaring ske vid resor i samband med tävling? Hur gör ni i er förening?
- Hur förvaras era föreningsvapen på hemmaplan?

Utlåning

Organisationskontrollerad uppsiktsutlåning

En skidskytteförening som vid träning lånar ut vapen till aktiva som skall träna kallas organisationskontrollerad uppsiktsutlåning. Denna träning skall ledas av en skidskytteinstruktör. Här gäller ingen åldersgräns. Det finns heller inget krav på att skytten ska ha egen vapenlicens eller lånelicens. Däremot ska skidskytteinstruktör ha adekvat utbildning för uppdraget.

Under uppsikt betyder att skidskytteinstruktör skall ha kontroll över låntagaren/vapnet och kunna ingripa om det skulle behövas. Att stå i "tränar/ledarområde" (enligt SSSF:s regel och kommunens måttbok) vid tävling eller träning anses räcka för att ha uppsiktsansvar. Vid tävlingar där vapnet bärs på ryggen av låntagaren ska det informeras om vilka aktiva som inte har egen licens på sitt vapen och alla funktionärer/ledare som befinner sig runt tävlingsbanorna är samtliga ansvariga för att ingripa om det skulle behövas. Vid träning skall den aktive som inte har egen licens på vapnet finnas inom synhåll för instruktören vid åkning med vapnet på ryggen.

Uppsiktsutlåning av privatperson

Om en privatperson vill låna ut sitt .22 vapen, så måste den som lånar vapnet ha fyllt 15 år. Utlånaren ansvarar för, och är skyldig att övervaka, låntagarens hantering av geväret.

Vid uppsiktsutlåning av luftgevär finns ingen åldersgräns

Självständig utlåning

Med självständig utlåning menas att låntagaren använder vapnet utan att ägaren är närvarande. Villkoret att kunna låna ut vapnet på detta sätt är att låntagaren själv har giltig licens för samma vapenklass. Detta är ägaren skyldig att förvissa sig om före utlåning. Detta gäller även vid utlåning av skidskytteluftgevär.

Blankett "Intyg om lån av skjutvapen" skall nyttjas.

Observera att all utlåning ska vara tillfällig. Om låntagaren vill låna ett vapen för längre tid än två veckor, eller upprepade gånger under en kort period, ska "ansökan om tillstånd att låna skjutvapen" (vapenlicens) sökas hos polismyndigheten.

ALLTID när du tar emot ett vapen, skall du som en extra säkerhetsåtgärd kontrollera att vapnet är oladdat!

Diskutera:

- En kompis som är 13 år, som du vet inte har vapenlicens, ber att få testa ditt vapen. Vad svarar du?
- Gå igenom reglerna för utlåning av vapen. Diskutera.

Säker vapenhantering

Hantering av vapen

- Under 14 år: Skjuter på skjutplats. Instruktör/ledare med rätt behörighet förflyttar vapnet
- 14-år fyllda: Får ta skidskyttekortet, I övrigt ingen skillnad i hanteringen.
- 15-år fyllda: Vid taget skidskyttekort hantera vapnet under uppsikt.
- Över 15 år. Utan licens måste tränaren vara på ingripbart avstånd om geväret bäres på ryggen.

Innan träning

Ta reda på vilka bestämmelser som gäller vid skjutbanan. Om det finns en skjutbanechef eller instruktör vid skjutbanan så stämmer du av med honom/henne om vad som gäller. Finns ej instruktör på plats så skjuter du under eget ansvar.

Dock tar inte en ledare eller skjutbanechef över allt ansvar över säkerheten vid skjutning. Alla som deltar i samband med skjutning ansvarar för att säkerheten följs.

Du får bära vapnet på tre olika sätt:

- Helt på ryggen
- I pipan
- I fodralet.

Vapnet får man endast ställa ifrån sig i vapenställen. När vapnet står i vapenstället på skjutvallen är det tillåtet att fylla på magasinerna med ammunition.

Under träning

Kontrollera med ansvarig skidskytteinstruktör att vapnet får flyttas från vapenstället till skjutplatsen.

Vapnet får endas laddas när man är på sin skjutplats med pipan riktad mot skjutmålen och skidskytteinstruktören har gett klartecken.

Ungdomar under 15

För dessa ungdomar gäller att föreningens skidskytteinstruktör bär vapnet mellan vapenställ och skjutplatsen.

Ungdomar över 15 med skidskyttekortet

Dessa ungdomar kan under uppsikt flytta vapnet själva mellan vapenställ och skjutplats.

Skall vapnet ligga kvar på skjutplatsen efter avslutad skjutserie rekommenderas att slutstycket lämnas öppet. Efter avslutad skjutserie eller om vapnet av annan anledning skall flyttas till vapenstället skall patron ur kontrolleras av föreningens skidskytteinstruktör.

Aktiv med egen licens

Får själva flytta geväret på korrekt sätt mellan skjutplats och vapenställ.

Efter varje skjutserie skall det inte finnas några skott kvar i patronläget eller i det insatta magasinet. Det är tillåtet att lämna en tomhylsa i patronläget och att ha det tomma magasinet i efter det sista skottet. **Detta gäller endast om vapnet bäres på ryggen.** Om du lämnar vapnet kvar på skjutplatsen, rekommenderas att slutstycket skall vara öppet efter genomförd skjutning, men det tomma magasinet får vara kvar.

Har den aktive själv licens på sitt vapen kan man göra på följande sätt:

1. Aktiv bär med sig vapnet på ryggen.
2. Aktiv kan även låta sin skidskytteinstruktör eller en annan ledare/lämplig person ha uppsikt över sitt vapen medan han/hon åker en kortare slinga i närheten. I detta fall skall vapnet stå i vapenstället. Skidskytteinstruktören eller ledaren/lämplig person som har uppsikt över vapen skall kunna ingripa vid behov.
3. Efter avslutad skjutserie (sista påfyllda magasinet) skall patron ur göras på skjutplatsen.

Tränar den aktive med ett vapen som tillhör föreningen som han/hon är aktiv medlem i, så gäller följande:

1. Lämnar man vapnet kvar på skjutplatsen bör man öppna slutstycket efter avslutad skjutserie.
2. Skall vapnet flyttas till vapenstället skall patron ur göras innan det flyttas.
3. Skall man åka med vapnet på ryggen en slinga på skidspåret skall en av skidskytteinstruktör följa med.

Vapnet får aldrig lämnas obevakat om det lämnas på skjutplatsen eller i vapenstället.

Efter träning

När träningspasset är avslutat skall aktive medan han/hon fortfarande befinner sig på skjutplatsen göra patron ur. Eftersom det är svårt att kontrollera att det inte finns någon patron i pipan på skidskytteluftgevären kan det vara bra att göra en

avslutande blindavfyring mot skjutmål. Därefter kan man med fördel bära vapnet till vapenstället där vapnet kan stå tills man är redo att lämna skjutvallen. Alla skarpa skott som ej avfyrats, tappade eller ur-repeterade, ska tas reda på och får ej lämnas med övriga tomhylsor.

Innan man lämnar skjutvallen skall man göra en säkerhetskontroll! Detta innebär att man kontrollerar att inga skott finns kvar i magasin och reservskottshållare. Kontrollera även att inget skott finns i patronläge och lämna slutstycket öppet. Som en extra åtgärd kan man dessutom använda sig av den röda säkerhetspluggen. Efter detta kan man med fördel placera vapnet i vapenfodralet.

Ansvarig Skidskytteinstruktör skall kontrollera att säkerhetskontrollen är genomförd på föreningsägda vapen.

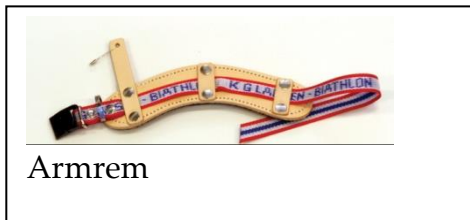
Genom att låta slutstycket vara öppet visar man för andra att vapnet ej går att avfyra.

Diskutera:

- Vad ska jag tänka på när jag skjuter under eget ansvar på en skjutbana?
- Vem/vilka är det som ansvarar för säkerheten i samband med skjutning?
- På vilka sätt kan jag förflytta vapen mellan vapenställ och skjutplats?
- Jag är 14 år. Varför får jag inte själv gå och göra vapenkontroll innan tävling med ett föreningsvapen, då jag ska tävla med det senare?
- Du har avslutat din sista skjutserie vid dagens träningspass. Vad gör du därefter?

Vapenkännedom (.22 / luftgevär)

Litteraturlista

Vapenlagen 1996:67

Vapenförordningen (1996:70)

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen FAP 551-3

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenhandlars och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m. (FAP 556-2)

Skyttesportförbundet "Vapenlagen och dess tillämpning" "Gevärsskyttekortet"